

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9/s (3) 2023

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ S/9 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Укташ Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Раја Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўкташович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Ҳатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Ҳамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б., Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яҳшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукахаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шуҳрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салаҳутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Ҳуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфизилиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Файбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амирнов Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судъялар олий кенгаши хузуридаги Судъялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Диљдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети хузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чол этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари** электрон журнали
1368-сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият.

Тайланова Шохида Зайниневна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насридин Атакулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал:

https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Шарипов Шоҳруз Фахриддин ўғли</i>	
ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ СИЁСАТИ ТАРИХИ	9-14
<i>Xo'jamuratov Umarjon Rustamovich</i>	
О'zbekistonda qishloq xo'jaligini rivojlanish bosqichlari.....	15-22
<i>Raxmanov Zafar Odilovich, Aloxonov Alisher Axmadjonovich</i>	
Farg'ona vodiysi yodgorliklarida aniqlangan tamg'ali sopol idishlar.....	23-26
<i>Mirhakimova Feruza Xoldorjon qizi</i>	
Mahmudxo'ja Behbudiy uy muzeysi tarixi	27-31
<i>Жабборова Ойдина Ихтиёржон қизи</i>	
XX Асрнинг 20-30 йилларида маҳаллий тараққий парварлар томонидан иқтидорли ёшларни Германияга ўқишга юборилишининг ташкил қилиниши.....	32-35

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Эшов Мансур Пулатович, Насырходжаева Дилафуз Сабитхановна</i>	
Яшил иқтисодиёт концепцияси ва унинг шаклланиш хусусиятлари	36-43
<i>Шадманов Эркин Шеркулович</i>	
Методология оценки влияния дeterminант прямых иностранных инвестиций на экономический рост	44-52
<i>Асатуллаев Ҳуршид Сунатуллаевич</i>	
Давлат фискал (бюджет-солик) сиёсатининг иқтисодий ўсиш ва бандликка таъсирини такомиллаштириш	53-60
<i>Кулибоев Азамат Шоназарович</i>	
Давлат тиббиёт ташкилотларини бюджетдан молиялаштириш жараёни таҳлилининг назарий-услубий жиҳатлари	61-68
<i>Razzaqova Durdon Adashboy qizi</i>	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida buxgalteriya dasturining afzalliklari va kamchiliklari	69-76
<i>Muminova Elnorahon Abdukarimovna, Uraimjonov Azizbek Raxmonjon o'g'li</i>	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda qayta tiklanuvchi energiga manbalarining o'rni	77-86
<i>Эргашев Отамурод Тоштемирович</i>	
Кичик бизнесни молия-кредит механизмлари орқали қўллаб-қувватлаш ўйналишлари	87-93
<i>Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna, Qobulov Ozodbek O'ktamboy og'li</i>	
Minraqalarda global oziq-ovqat xavfsizligi va qishloq xo'jaligini rivojlantirishda tadqiqotning o'rni	94-97
<i>Isaqova Zebo Murodovna</i>	
DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHA BOSHQARUVI STANDARTLARI INTEGRATSIYASI.....	98-104
<i>Улашов Алибой Рашид ўғли</i>	
Қозоғистон Республикаси иқтисодиётини ривожланишида минтақавий тафовутларнинг ўрни	105-113

<i>Матюсупов Бунёд</i>	
АҚЛЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ТУРИЗМ ДЕСТИНАЦИЯЛАРИ ВА ШАҲАРЛАРДА САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ.....	1114-123
<i>Мухитдинова Камола Алишеровна</i>	
ИҚТИСОДИЁТДА ИНВЕСТИЦИОН ФАОЛИЯТИ ВА УНИ БЕЛГИЛОВЧИ ОМИЛЛАР	124-131
<i>Ҳакимов Ҳакимжон</i>	
ДАВЛАТ ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАРИ БЎЙИЧА ДАРОМАДЛИЛИК ЭГРИ ЧИЗИГИНИНГ ШАКЛЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	132-141
<i>Achilova Ramziya A'zamovna</i>	
ISHCHI KUCHI VA UNING BANDLIGI.....	142-149
<i>Nasriddinova Dildora Shukrullayevna</i>	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA MODELLARINI YARATISH	150-157
09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Xayridinov Abbosxon Anvarovich</i>	
YOSHLAR ORASIDA MAFKURAVIY TAHIDLARNI OLDINI OLISHDA HUQUQ TARTIBOT ORGANLARINING VAZIFALARI	158-162
<i>Jurayev Alisher Tulqinboyevich</i>	
TA'LIMGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING IJTIMOIY AHAMIYATI	163-170
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i>	
ТРАДИЦИОНАЛИЗМ В ФИЛОСОФИИ КОНФУЦИАНСТВА.....	171-176
<i>Qayumova Aziza Toshmuradovna</i>	
IBN XALDUNNING SOSIOLOGIK QARASHLARINI O'RGANISHNING METODOLOGIK JIHATLARI.....	177-183
<i>Shokirov Mubin Rustamovich</i>	
MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHDA TARIXIY TAFAKKUR MADANIYATINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	184-188
<i>Нуруллаева Зулхумор Сидаматовна</i>	
МАҚОМ САНЪАТИ БАДИЙ-ЭСТЕТИК ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	189-193
<i>Наврӯзова Гулчехра Нигматовна</i>	
"ХУШ ДАР ДАМ" МОҲИЯТИ: МЕТАФИЗИК ТАҲЛИЛ.....	194-199
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i>	
IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	200-204
10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Xolmatova Malika Ibadullayevna</i>	
AD'EKTIVLI IDIOMALAR: QO'LLANILISHI, KELIB CHIQISHI VA MADANIY AHAMIYATI TAHLILI	205-209

<i>Olga Filippova</i>	
CLUSTER IMPLEMENTATION OF FUNCTIONS OF REDUNDANCY MEANS.....	210-222
<i>Эргашева Асаль Эркиновна</i>	
СПЕЦИФИКА РИТМИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЗЫ МАРИНЫ ЦВЕТАЕВОЙ223-226	
<i>Xaitova Gulhayo Tovasharovna</i>	
TILSHUNOSLIKDA "YAQIN – UZOQ" OPPOZITSIYASINING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI MASALASI (ingliz va o'zbek tillari misolida)	227-231
<i>Rustamova Dilrabo</i>	
ATAMALAR LUG'ATIDA LUG'AT MAQOLASINING TUZILISHI.....	232-241
<i>Кдырбаева Бахытгуль Кеунимжаевна</i>	
ПАРНЫЕ СЛОВА В КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКЕ: ОБЗОР ОСНОВНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	242-248
<i>Fayziyeva Aziza Anvarovna, Sadirova Sitora Sobirovna</i>	
TARJIMA MUAMMOLARINI YECHISH STRATEGIYALARI	249-253
<i>Alaudinova Dilnoza Rustam qizi</i>	
FRAZELOGIK (TURG'UN) BIRIKMALAR VA ULARNI TARJIMA QILISH USULLARI	254-260
<i>Erdanova Muxlisa Hoshim qizi</i>	
ORNITONIM KOMPONENTLI MAQOLLARNING LINGVISTIK TADQIQI.....	261-265
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Zaripov Mirzali Miraliyevich</i>	
KORRUPTSIYA MUAMMOLARINING SABABLARI VA YECHIMLARI	266-270
13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Yuldashev Mengali Ziyaduloyevich</i>	
BOSHLANG`ICH SINF O'QITUVCHILARIDA MUSTAQIL ISHLASH KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	271-276
<i>Yarkinay Nurumbekova Anarmatovna</i>	
INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA MURABBIYLIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH PEDAGOGIK ZARURAT	277-284
<i>Sadullayev Dilmurod Baxtiyor o'g'li</i>	
INNOVATSIYA BOSHQARUV ASOSIDA BOSHQARUV XODRLARINI TAYYORLASH SIFATINI OSHIRISH OMILLARI	285-290
<i>Xudayqulova Zarifa Ummatqulovna</i>	
BO'LAJAK PEDAGOGLARNI AKSIOLOGIK YONDASHUVLAR ASOSIDA MA'NAVIY-MA'RIFIY FAOLIYATGA TAYYORLASH IMKONIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	291-301
<i>Бекчанова Солиҳа Давлатназаровна</i>	
ТИББИЁТ ОЛИЙ ТАЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИДА ДИВЕРГЕНТ ТАФАККУРНИ РИВИЖОЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ИМКОНИЯТЛАРИ	302-307
<i>Xasanova Gulsanam Xusanovna</i>	
MAGISTRATURA TALABALARING TASHKILIY-BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MODELI	308-314
<i>Allanazarov Qo'lidosh Olimovich</i>	
TALABALARING TANLAGAN KASBIY FAOLIYATI VA IJODIY QOBILIYATLARINI INTERFAOL METODLAR ORQALI RIVOJLANTIRISH	315-319

<i>Umarov Nurbek Irkinovich</i>	
KVEST TEXNOLOGIYASINI TA'LIM JARAYONIDA QO'LLASH ASOSLARI	320-324
<i>Буранова Мадина Уктамовна</i>	
ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРАДИЦИОННОГО И НЕТРАДИЦИОННОГО ВИДОВ ЧТЕНИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	325-330
<i>Zияева Хушнудабону Илхомжон кизи</i>	
ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ РУССКОГО ЯЗЫКА	331-339
<i>Toshpulatova Dilraboxon Sobirjonovna</i>	
BIOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH	340-346
<i>Madaminova Nargiza Zuxridinovna</i>	
YOSHLAR MA'NAVIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHDA IJTIMOIY FANLARNING AHAMIYATI	347-351
<i>Shomurzayeva Nasiba Xoshimovna</i>	
PIYODA YURISH SAYOHATLARNI TALABALAR O'RTASIDA OMMALASHTIRISH	352-356
<i>Xoliyorov Murod Shavkatovich</i>	
O'QUVCHI YOSHLARDA IJTIMOIY MOTIVLARNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHARTLARI.....	357-362
<i>Хамроқулова Дилнавоз</i>	
БОЛАЛАРДА ТАБИАТГА ДОИР ТАСАВВУР ВА ТУШУНЧАЛАРНИ ШАКЛЛАНИШИ....	363-366
<i>Tursunova Shaxzoda Baxromovna</i>	
TEXNOLOGIYA TA'LIMI O'QITUVCHILARINING IJODKORLIK QOBILIYATI VA BOSHQARUV MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR	367-373
<i>Usmonov Abdurashid Norbo'tayevich</i>	
O'QUVCHILARDA DEVIANT XULQ SHAKLLARINING NAMOYON BO'LISHI VA TAHLILI	374-380
<i>Ўтанов Ўтқир</i>	
ЎЗБЕКИСТОНДА ЎҚИТУВЧИ МАҶНАВИЙ ҚИЁФАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ	381-387
<i>Kuchkarov Bahodir Tashmurodovich</i>	
BO'LAJAK HARBIY OFITSERLARDA UMUMMADANIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK OMILLARI	388-392

Isaqova Zebo Murodovna

Davlat boshqaruvi akademiyasi tadqiqotchisi
zeboisakova@gmail.com

DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHA BOSHQARUVI STANDARTLARI INTEGRATSIYASI

Annotatsiya. Hozirda O'zbekistonda davlat xizmatining bir turi bo'lgan fuqarolik xizmati sohasidagi munosabatlarni, ya'ni davlat organlari va tashkilotlari o'rta bo'g'linlari xodimlarining ishini tartibga solishga oid islohotlar amalga oshirilayotgan bo'lsa-da, unda davlat fuqarolik xizmatining davlat xizmatining boshqa turlaridan qanday farq qilishi, fikrimizcha, juda aniq emas. Davlat fuqarolik asosiy prinsiplari tushuntirilmagan, davlat xizmatining uzviy qismi bo'lgan xalqqa xizmat qilish tushunchasi yetarlicha ta'riflanmagan. Maqolada aynan mana shu masalalar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: davlat xizmati, loyiha, loyiha boshqaruvi standartlari, samaradorlik, jarayonli boshqaruv, loyihaviy boshqaruv, qadriyatlar, davlat boshqaruvi, taraqqiyot strategiyasi.

Isakova Zebo Murodovna

Researcher of the Academy of Public Administration

INTEGRATION OF PROJECT MANAGEMENT STANDARDS IN THE DEVELOPMENT OF THE PUBLIC MANAGEMENT SYSTEM

Abstract. Although Uzbekistan is currently implementing reforms in the field of the state civil service, which is a type of public service, nevertheless, in our opinion, it remains unclear, its differences from other types of public service, the basic principles of the civil service are not explained, it is not sufficiently defined the concept of serving the people, which is an integral part of public service. This article analyzes precisely these issues.

Key words: public service, project, project management standards, efficiency, process management, project management, values, public administration, development strategy.

Исакова Зебо Муродовна

научный сотрудник Академии
государственного управления

ИНТЕГРАЦИЯ СТАНДАРТОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация. Хотя в настоящее время в Узбекистане реализуются реформы в сфере государственной гражданской службы, которая является видом государственной службы, тем не менее, по нашему мнению, она остается непонятным, ее отличия от других видов государственной службы, не разъяснены основные принципы гражданской государственной службы, недостаточно определено понятие служения народу, которое является неотъемлемой частью государственной службы. В статье анализируются именно эти вопросы.

Ключевые слова: государственная служба, проект, стандарты проектного управления, эффективность, процессное управление, проектное управление, ценности, государственное управление, стратегия развития.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V3SI9Y2023N14>

Ilmiy adabiyotlarda tadqiqotchilar ko'pincha davlat xizmatini alohida yuridik institut sifatida ko'rib chiqadilar. Bu yondashuv butunlay ob'ektiv ko'rinnmaydi. G.V. Atamanchuk o'zi asoslab bergen davlat boshqaruvi kontseptsiyasining mohiyati va ma'nosini ochib berar ekan, davlat boshqaruvini o'rganish "davlat tomonidan shakllantirilgan hodisalar majmuasi doirasida: "**davlat – davlat hokimiyyati – davlat apparati – davlat boshqaruvi – davlat xizmati**" ni o'rganish zarurligini haqli ravishda ta'kidlaydi. Xuddi shu kompleks yondashuv davlat xizmatini o'rganishda qo'llanilishi kerak, bu esa taniqli "umumiyan xususiyga" usulini amalga oshirishga imkon beradi. Davlat boshqaruvi va davlat xizmati umumiyl va xususiy sifatida bir-biriga bog'liqdir, shuning uchun davlat xizmatining mohiyati va mazmunini tushunish uchun uning davlat boshqaruvidagi roli va o'rnini aniqlash kerak.

Davlat xizmati har qanday mansabdor shaxsga, hatto eng yuqori lavozimli shaxsga ham emas, balki davlatga xizmatdir. Darhaqiqat, davlat xizmatchilari, jumladan, davlatning eng yuqori rahbarlari davlat xizmatini amalga oshiradilar, davlatga ustki tuzilma sifatida emas, balki birinchi navbatda ushbu davlat aholisiga xizmat qiladilar. Lekin shu kungacha davlatga xizmat qilish tamoyilini amalga oshirishning samarali mexanizmi yaratilmagan; davlat xizmatining turli turlari o'rtasidagi munosabatlar ta'minlanmagan.

2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'naliishlarini amalga oshirishga qaratilgan davlat dasturida iqtisodiyot sohani yanada rivojlantirish masalalari taraqqiyotimizning asosiy yo'naliishlari sifatida belgilab olindi. Xususan, davlat boshqaruvi tizimida ish jarayonlarini maqbullashtirish, hududlarni rivojlantirish bo'yicha vazifalarni hal qilishda barcha darajadagi davlat boshqaruvi organlari hududiy boshqarmalarining samarali ishini tashkil etish, davlat fuqarolik xizmati tizimini zamonaviy standartlar asosida tashkil etishda davlat xizmatchilari va davlat organlari faoliyatini eng muhim samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) asosida baholash tizimini joriy etish asosiy vazifalardan etib belgilandi. Shuningdek, so'nggi yillarda O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarning asosiy maqsadi kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishdan iboratligi ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Chunki tashqi muhitga oid bunday muammolar har qanday davlatni ma'muriy tizimni isloh qilish, uni global o'zgarishlar va jamiyat talablariga moslashtirishga undaydi. Bu esa o'z navbatida davlat boshqaruviga oid islohotlarini amalga oshirishda biznesga yo'naltirilgan texnologiyalarning keng tarqalishini ta'minlaydi. Davlat siyosatini amalga oshirish uchun ilmiy menejmentning eng yorqin yutuqlariga aylangan dasturiy-maqsadli yondashuv, strategik rejalashtirish, strategik menejment va nihoyat, loyihalarni boshqarishni joriy etishga yetaklaydi. Tahlillarga ko'ra, ushbu yo'naliishdagi faoliyatni samarali olib borishda loyiha boshqaruvi standartlarini davlat xizmatiga joriy etish yaxshi natija beradi.

Umuman olganda, loyiha boshqaruvi standartlarini joriy etish orqali faoliyat samaradorligi ko'tarilgan, moliyaviy muvaffaqiyat va manfaatdor tomonlarning qoniqishiga olib kelgan. Jumladan, PM Solution xalqaro tashkiloti tomonidan 2022 yil yakunida dunyo bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra eng katta 64% yaxshilanish loyihalarni biznes maqsadlariga moslashtirishda kuzatildi. Sog'liqni saqlash/ijtimoiy xizmatlar tashkilotlarida manfaatdor tomonlarning qoniqish darajasi 72% ortdi. Byudjet hisobidan amalga oshirilgan loyihalar samaradorligi tashkilotlarda 74 % yaxshilandi». Shuningdek, loyiha boshqaruviga nufuzli hisoblangan PMI hisobotiga ko'ra mehnat samaradorligining biznes maqsadlariga mosligi 72% ga ortgan, byudjet yo'qotishlari 17% ni ko'rsatgan.

Natijalarga erishishga yo'naltirilganlik, samaradorlikning miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari monitoringi, byudjetni tejash, ijodiy tashkiliy madaniyat kabi yangi davlat boshqaruvining elementlarini ishlab chiqish loyihalarni boshqarishni tavsiflovchi iqtisodiy va strategik vositalar majmuasi tufayli amalga oshdi. Davlat xizmatiga loyiha boshqaruvi standartlarini joriy etish davlat hokimiyati ijroiya organlarining quyidagi xususiyatlarga ega davlat dasturlari va strategiyasini samarali malga oshririshda:

- ulkan maqsadlar va ochiq mazmunga egalik;
- maqsadli ko'rsatkichlarning murakkab tabiatи va ko'p bosqichli tuzilishi;
- faoliyatni amalga oshirish uchun qat'iy qonunchilik bazasining mavjudligi;
- katta miqdordagi davlat investitsiyalari;
- ko'p sonli ishtirokchilar va tashqi manfaatdor tomonlar;
- asosiy e'tiborni jamoat tovarlari va aholi turmush sifatini yaxshilashga qaratish.

Davlat organlarida loyiha boshqaruvi standartlarini joriy etish quyidagi 2 ta asosiy yo'nalishda amalga oshirishni nazarda tutadi:

- Davlat darajasida loyihalashtirish - strategik maqsadlar va ustuvorliklarni tanlash, milliy miqyosdagi loyihalar portfelini shakllantirish, ularni amalga oshirish uchun resurslarni aniqlash va ularni respublika byudjetida ta'minlash;
- Loyiha boshqaruvining davlat mexanizmini yaratish – milliy va hududiy darajadagi davlat hokimiyati organlari tizimida loyihalarni boshqarishning institutsional negizini yaratish, loyiha standartlari asosida loyiha hayotiy sikli faoliyatini (yaratish, rejalashtirish, amalga oshirish, nazorat qilish, yakunlash va baholash) institutsional jihatdan mustahkamlash va huquqiy-me'yoriy tartibga solish tayyorlash, amalga oshirish, yakunlash, baholash).

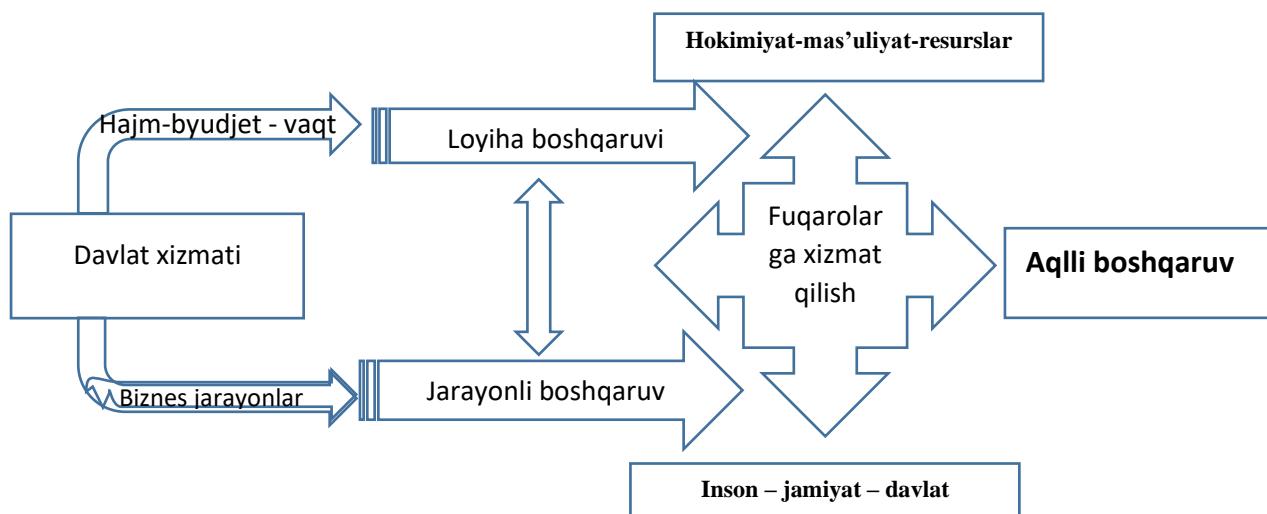
Shuni ta'kidlash kerakki, loyihani boshqarish bo'yicha qo'llanma (PMBOK Guide) mavjud bo'lib, u aslida loyihalarni ishlash va boshqarish uchun uslubiy tavsiyadir. Mazkur qo'llanma standart sifatida qabul qilinib, undagi loyihani boshqarish tamoyillari loyiha amaliyotchilarining global hamjamiyatini jalb qilish orqali aniqlanadi va ishlab chiqiladi. Amaliyotchilar turli rollarda va har xil turdagи loyihalarda tajribaga ega bo'lgan turli sohalar, madaniy kelib chiqishlar va tashkilotlarni namoyon qiladi.

Mazkur standart yordamida hamda ko'p yillik tajriba asosida loyiha samaradorligini ta'minlovchi loyihaning samaradorligi sohasi aniqlandi. Loyiha samaradorlik sohasi - bu loyiha natijalarini samarali yetkazib berish uchun muhim bo'lgan o'zaro bog'liq faoliyatlar guruhi hisoblanadi. Shunisi e'tiborliki, loyiha samaradorligi loyihani amalga oshirish bilan uzviy bog'liq sanaladi. Loyihani amalga oshirish sohalari - bu interaktiv, uzviy va o'zaro bog'liq bo'lgan yo'nalishlar bo'lib, ular istalgan loyiha natijalariga erishish uchun birgalikda qo'llaniladi. Quyidagi 8 ta omil loyiha boshqaruvida muhim hisoblanadi va ular har doim e'tibor markazida bo'lishi talab etiladi:

- Manfaatdor tomonlar
- Jamoa
- Rivojlanish yondashuvi va hayotiy sikl
- Rejalashtirish
- Loyiha ishi
- Yetkazib berish,
- O'lchov
- Noaniqlik.

Davlat boshqaruvi tizimida jarayon va loyiha yondashuvini amalga oshirish ularni qo'llab-quvvatlovchi faoliyat tarkibiy qismlarida bir qator o'ziga xos xususiyatlarga ega. Davlat xizmatida loyiha va jarayonli boshqaruvining integratsiyasi davlat boshqaruvi tizimining yangi institutsional dizaynnini shakllantirish uchun sharoit yaratadi, davlat qarorlarini qabul qilishda loyiha va jarayon vositalarini birlashtiradi.

Yuqoridagilarni hisobga olib aytish mumkinki, davlat xizmati tizimida loyiha boshqaruvi standartlarini joriy etish mazmuni quyidagilardan iborat: maqsadlarning yangi tamoyillari-byudjet mablag'larini o'zlashtirish uchun emas, balki milliy mintaqaviy va hududiy darajadagi aniq muammolarni hal qilish bilan yakuniy natijalarga yo'naltirilgan belgilash; ko'p bosqichli davlat boshqaruvi kommunikatsiya tizimini shakllantirish; innovatsion rivojlanish ehtiyojlarini qondiradigan inson resurslari ni rivojlantirish (1-rasm).

1-rasm. Loyiha va jarayonli boshqaruv integrarsiyasi (*muallif ishlanmasi*)

Davlat xizmatida jarayonli boshqaruvni qo'llash bir qator qiyinchilik hosil qilishi mumkin. Jarayonga yondashishning qiyinligi shundaki, jarayonlar juda batafsil bayon etilashi taqazo qilinadi va shuning uchun o'ziga xos bo'lishi mumkin. Mazkur holat ularni hamma sohalarga tatbiq etishda chegaralaydi. Shu bilan bir qatorda jarayonlar yuqori darajada bo'lishi ham mumkin, bu ularga mavhum tus beradi va amaliyotda qo'llashni qiyinlashtiradi.

Shunday qilib, jarayonli yondashuv va loyiha boshqaruvining uyg'unlashuvi boshqaruv tizimiga yangi ko'rinishga o'zgarishiga ikkita asosiy o'zgarish ta'sir ko'rsatdi:

- Mijozga e'tibor qaratish va unga foyda keltirishni asosiy maqsad qilib olish;
- Mahsulotlarni yaratish va loyihalarni amalga oshirish uchun turli xil yondashuvlar va ramkalardan foydalanish.

Davlat xizmatiga loyihalarni boshqarish standartlarini joriy etish metodologiyasi haqida gapirganda, quyidagi asosiy bosqichlarni ko'rsatish mumkin:

1. Davlat organlarida qiymat zanjirlarini hosil qilish, tahlil qilish, optimallashtirish
2. Loyiha boshqaruv standartlariga asosan biznes jarayon tizimini ishlab chiqish
3. Tashkiliy tuzilmani optimallashtirish
4. Loyiha boshqaruv jarayonlarini tartibga solish
5. Jarayonlarni boshqarish uchun ko'rsatkichlar tizimini ishlab chiqish va joriy etish.

6. Strategik rejalshtirish tizimining biznes jarayonlarini boshqarish tizimi bilan integratsiyalashuvi

Yuqorida keltirilgan bosqichlarni joriy etishdan avval davlat xizmatiga xos bo'lgan byurakratik tuzilmaning o'ziga xosligini ham nazardan chetda qoldirmaslik zarur. Xususan:

- Davlat organlarida qiymat zanjirlarini hosil qilish, tahlil qilish, optimallashtirishda qiymat zanjiri yuqori darajadagi biznes jarayonlari darajasidagi biznes modeli sanaladi. Shu sababli ham davlat idorasida biznes jarayonlar qanday tuzilganligini, uning boshqaruv tizimi qanday tashkil etilganligini, qanday biznes-jarayonlar ichkarida amalga oshirilayotganligini, ular uchun kim mas'ul ekanligini, qayerda to'siqlar paydo bo'lishini, mavjud tizimdan istiqbolli biznes tizimiga qanday o'tishni aniqlasj va tahlil qilish muhim. Aytish mumkinki. mazkur bosqich davlar xizmatini optimallashtirish, uni qayta tashkil etish, strategik tahlil qilish, strategik rejalshtirish va eng yuqori darajadagi boshqa mas'uliyatli boshqaruv qarorlarini qabul qilishning birinchi bosqichidir.

- Loyiha boshqaruvi standartlariga asosan biznes jarayon tizimini ishlab chiqish kasbiy faoliyat va biznes jarayonlarini modellashtirish, jarayonlarini tahlil qilish, mazkur jarayonlarini optimallashtirish bilan bog'liq. Davlat idораси miqyosida modellashtirish muhitini joriy etish va biznes jarayonlarining elektron omborini shakllantirishning foydali jihat shundaki, u idoralararo darajada ham, davlat organi ichida ham qiymat zanjirlarini tahlil qilish davlat xizmatidan bahramand bo'luvchu mijozlari ehtiyojlarini qondirish uchun muhim bo'lgan natijalarni olish uchun biznes jarayonlar tizimini yo'naltirish imkonini beradi.

Loyihaviy jarayonlar ombori (ixtisoslashtirilgan dasturiy mahsulot) davlat idorasida biznes jarayonlari haqidagi ma'lumotlarni yaratish, yangilash va samarali foydalanish imkonini beradi, xususan, normativ-huquqiy hujjatlar va boshqa normativ-uslubiy hujjatlarni dasturiy jihatdan yaratishga asos bo'lib xizmat qiladi.

- Tashkiliy tuzilmani optimallashtirish uchun quyidagi bosqichlarni bajarish kerak: 1) qiymat zanjirini tahlil qilish va optimallashtirish; 2) uning loyiha boshqaruvi standartlari asosida qurilgan biznes-jarayon tizimlarini tahlil qilish va optimallashtirish; 3) tashkiliy tuzilmani davlat idoralarining biznes jarayonlari tizimiga moslashtirish mavjud tashkiliy tuzilmani tahlil qilish va optimallashtirish. Faqatgina bunday tizimli yondashuv bilan davlat idoralaridagi biznes jarayonlarni rivojlantirish va strategik ahamiyatga ega loyihalarni amalga oshirish uchun resurslardan iloji boricha samarali foydalana olasiz (kompaniya strategiyasini amalga oshirish nuqtai nazaridan). Va sizning tashkiliy tuzilmangiz buning uchun ishlaydi.

- Loyiha boshqaruvi jarayonlarini tartibga solish. Agar bir qator shartlar bajarilsa, mavjud boshqaruv jarayonlarini loyiha boshqaruvi standartlari asosida tartibga solish kasbiy faoliyatni tartibga solish va takomillashtirish uchun chinakam kuchli mexanizmdir. Bunda mijozga yo'naltirilganlik ortadi, chunki to'g'ri tartibga solish davlat xizmatini ko'rsatish jarayonni amalga oshirish texnologiyasini ham, uning operativ boshqaruvini ham, o'zgartirishlar kiritish bilan doimiy takomillashtirish imkoniyatlarini ham hisobga oladi.

5. Jarayonlarni boshqarish uchun ko'rsatkichlar tizimini ishlab chiqish va joriy etish davlat idoralari maqsadlariga yo'naltirilgan motivatsiya tizimini ishlab chiqish va joriy etish bilan uzviy bog'liqdir. Davlat xizmati samaradorligi indikatorlari tizimi boshqaruvning barcha darajalari uchun ishlab chiqilgan ko'rsatkichlar to'plamidir. Davlat idораси aniq ishlab

chiqilgan strategiyasiga ega bo'lishidan qat'i nazar, jarayonlarning operatsion samaradorligini o'lchash ularni boshqarish uchun zarurdir.

6. Strategik rejalshtirish tizimining davlat xizmati jarayonlarini boshqarish tizimi bilan integratsiyalashuvi. Mazkur jarayonda loyiha boshqaruvi stabdartlarining davlat idorasi strategik maqsadlarining "vertikal" ko'rsatkichlarini barcha darajadagi biznes jarayonlarining "gorizontal" ko'rsatkichlariga ajratish amalga oshirilada. Ushbu mexanizm orqali strategik maqsadlariga erishish osoblashadi.

Xulosa sifatida shuni aytish muhimki, loyihaga yo'naltirilgan boshqaruv jarayon faoliyatini istisno qilmasligi muhimdir. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni boshqarish va davlat faoliyatini moliyalashtirish jarayon va loyiha tarkibiy qismlarini birlashtiradi va bu davlatning turli vazifalariga bog'liq.

Davlat xizmati ajralmas ijtimoiy-huquqiy institutdir, ya'ni. davlat apparatining turli darajadagi va turli quyi tizimlaridagi xizmatlar yig'indisi emas, balki uni yaratgan, tegishli infratuzilma hajmiga ega bo'lgan yagona bir davlatga xizmatdir¹. Davlat xizmatini aynan mana shunday anglash undan davlat funksiyalarini amalga oshirish, qonun ustuvorligini ta'minlash, pirovardida inson huquq va erkinliklarini hurmat qilish, aholi turmush darajasini oshirishda foydalanish imkonini beradi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: учебник. М.: Омега-Л, 2010. С. 12.
2. Кардашевский В.В. Соотношение понятий «государственная служба» и «государственное управление» - Вестник Московского университета МВД России – с. 230 -234 – 233-с.
3. Управление проектами. Полный курс МВА / А.В. Полковников, М.Ф. Дубовик. М.: ЗАО «Олимп–Бизнес», 2015. 552 с. – 46 -с.
4. Мирошниченко И.В. Подготовка кадров для национальных проектов: экспертное заключение по итогам Российского инвестиционного форума – 2019.
5. Сущность государственной службы: история, теория, закон, практика. М., 2002. С. 122—125.
6. Хамидулин М.Б., Турсунов И.Б. Управление инвестиционными проектами/Учебное пособие/Под общей ред. академика Абдурахманова К.Х. – Тошкент: «Фан ва технологиялар нашриёт-матбая уйи», 2021. – 304 стр.
7. Управление проектами: учебное пособие/Ш.И. Мустафакулов, Э.В. Ахаев, Б.Б. Сондибоев, М.Ш. Эгамбердиева – Тошкент: Издательский дом Инновационного развития, 2019. – 205 с.
8. Mahkamova M.A., Taraxtiyeva G.K. Loyiha faoliyatini tashkil qilish va ilgari surish. O'quv qo'llanma. – Toshkent: "Universitet", 2022 – 224 b.
9. Usmanov S.M. O'zbekiston Respublikasi kompaniyalarida loyihibaviy boshqaruvni joriy qilish. – 08.00.13. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2023 – 148 b.
10. Crawford, L. & Helm, J. (2009). Government and governance: the value of project management in the public sector. Project Management Journal, 40(1), 73-87.

11. Мирошниченко И.В., Шпиро Л.А. Проектное управление в государственном секторе: зарубежный опыт и Российская практика / Вестник Удмуртского университета – Москва, 2019. Т. 3, вып. 3 – 360-368 стр.
12. Синявский Д.А., Моргунова Н.В., Омаров Т.Д. Исследование практики управления проектами в органах государственной власти и местного самоуправления// Экономика и управление.2012. №8 (93). С. 96-100
13. Филимошкин И.С. Внедрение проектного управления в органах исполнительной власти. Пенза, 2014.
14. Трофимова О.М., Маковкина С.А. Внедрение стандартов управления проектами в государственном и муниципальном управлении/Вопросы управления. – 2016. – стр. 52-58
15. Davlat xizmati personalini boshqarish/ Adburahmonov Q.A., Rahimova D.N. va boshqalar. – Toshkent: Akademiya. 2002.
16. Байбоева Ф.Н., Сайднугманов У.Р. Методы привлечения негосударственных инвестиций для развития высшего профессионального образования. //Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар, 2015. – №14, ноябрь-декабрь;
17. Бекмуродов А.Ш. ва б. Хорижий инвестициялар. Ўқув қўлланма. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2010. – 166 б.
18. Matmurodov F.M. Ma'muriy menejment/O'quv qo'llanma. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2008. – 144 b.
19. Мазур И.И., Шапиро В.Д. Управление проектами: Справочник для профессионалов. М.: Высшая школа, 2001.-875с.;
20. Королев Д. Эффективное управление проектами. М.: Олма-Пресс, 2003 – 128с;
21. Коссов В., Лившиц В., Шахназаров А. Методические рекомендации по расчету эффективности инвестиционных проектов: вторая редакция//Инвестиции в России.–2000.–№21.–С.4-7;
22. Кочетков А.И., Пикешин С.Н., Рудаков Ю.П., Шапиро В.Д., Шейнберг М.В. Управление проектами (зарубежный опыт).- СПб.: ДваТрИ, 1993.- 443с.;
23. Липсиц И.В., Коссов В.В. Инвестиционный проект. – М.: БЕК, 1996. – 304с.; Бурков В.Н., Новиков Д.А. Как управлять проектами.- М.: Синте-Гео,
24. Yuldasheva Nilufar Abduvakhidovna. (2022). Classification of innovative strategies of industrial enterprises. International journal of social science & interdisciplinary research ISSN: 2277-3630 Impact Factor: 7.429, 11(06), 239–242. Retrieved from <http://www.gejournal.net/index.php/IJSSIR/article/view/699>
25. Yuldasheva, N. (2022). Scientific and Theoretical Aspects of the Development of Innovative Strategies in the Management of Industrial Enterprises. Bulletin of Science and Practice, 8(5), 457-461. (in Russian). <https://doi.org/10.33619/2414-2948/78/53>
26. Yuldasheva, N.A. Issues of active development of the digital economy. ISJ Theoretical & Applied Science. 05 (97). 375-379. Doi: <https://dx.doi.org/10.15863/TAS>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ S/9 (3) – 2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.**

**Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масьулияти чекланган жамияти**

Таҳририят манзили:
100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com
Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).